

Henk van Straten

Ernest Hemingway
is gecancelld

Ter nagedachtenis aan Selim Lemouchi, 1980-2014

Nijgh & Van Ditmar
Amsterdam

*I mistrust all frank and simple people, especially when
their stories hold together.*

~~Ernest Hemingway~~, *The Sun Also Rises*

De dakdekkers

Toen Julio Iglesias en ik op mijn veertigste verjaardag onder een hoopvol en dus leugenachtig lentezonnetje van de apotheek naar huis liepen zag ik voor mijn deur de twee mannen staan die verantwoordelijk zouden zijn – of toch op z'n minst indirect verantwoordelijk – voor mijn veroordeling tot zes jaar gevangenisstraf plus tbs.

'Shit,' zei ik. 'Zijn jullie de dakdekkers?'

Julio trok aan de riem, voorwaarts, naar huis. Met mijn linkerhand droeg ik het plastic tasje van de apotheek met daarin mijn herhaalrecept Zolofit plus een nieuw doosje benzodiazepinen. De twee mannen, die identieke blauwe werkjassen droegen, hoorden mijn stem en draaiden zich naar me om.

'We belden drie keer aan,' zei de oudste van de twee, een forse man, iets ouder dan ik. De jongere, een tiener, kleiner maar vleziger, staarde me aan met een halfgeopende mond. Door je mond ademen in plaats van door je neus, wist ik sinds kort, had allerlei gezondheidsrisico's. Om te beginnen was je verzekerd van slaapapneu. Daarom sliep ik sinds een tijdje met een stuk plakband op mijn lippen.

'Maar hadden we al een afspraak gemaakt dan?' vroeg ik. Die ochtend had ik de voicemail van een dakdekkersbedrijf ingesproken. Van deze twee dakdekkers dus. Vervolgens had ik niks meer van ze gehoord en raakte ik afgeleid door andere dingen, zoals het ophalen van mijn medicatie bij de apotheek, maar ook door een uitgebreid Google-onderzoek naar een nieuw supplement waarover ik gehoord had, een aminozuur genaamd L-acetyl-carnetine, goed voor van alles en nog wat. Weer iets nieuws dat me hoop gaf, dat uitzicht bood op een gelukkiger en beter leven.

‘We lieten een bericht voor jou achter,’ zei de man. Het was apart taalgebruik, vond ik, *jou* in plaats van *je*. Hij keek me aan zonder gêne, wat me jaloers maakte. Ik had bij een eerste ontmoeting nog nooit géén gêne gevoeld, ook al was er niets waarvoor ik me moest schamen. ‘We gaven dit tijdstip aan jou door,’ ging hij verder. ‘Dus dit is de afspraak.’ Waterdichte logica. Zijn donkerbruine haar was achterovergekamd met gel; alleen bij zijn kruin weigerde het plat te gaan liggen en vormde het zich tot een hard kwastje.

‘Ach zo,’ zei ik. ‘Sorry.’

Meteen had ik sterk de neiging om een uitgebreide verklaring te geven voor mijn verwarring en vergeetachtigheid. Ik wilde over mijn medicatie beginnen, dat ik een tijdje geleden was overgestapt op een nieuw antidepressivum en sindsdien wat minder grip op het leven had. Ik wilde vertellen over de stress op het werk, en de scheiding die me nog altijd parten speelde. Meteen maar alles delen en uitleggen, de hele situatie schetsen. Zodat er begrip voor me zou zijn. Wie het ook was, hij of zij mocht niet slecht over me denken. Het zou de bodem onder mijn voeten wegslaan. Koste wat kost moest dat worden vermeden. Desnoods zou ik helemaal bij mijn vroege jeugd beginnen. *De oorzaak van mijn problematiek ligt voor een groot deel in mijn kindertijd...* Mijn hele levensverhaal uitstorten over twee wildvreemde dakdekkers; ik was ertoe in staat.

Ik hield me in. Femke had het me tijdens ons huwelijk eindeloos ingepeperd: als ik iets doms had gedaan, en daar kritiek op kreeg, vroeg ik direct om begrip. Ze vond dat ik daarmee twee belangrijke stappen oversloeg, namelijk het nemen van mijn verantwoordelijkheid en het erkennen van het gevoel van de ander, in de praktijk meestal dat van haar. En ze had gelijk, het was inderdaad vaak mijn eerste reactie. Op een fundamenteel, maar grotendeels onbewust niveau was ik van mening dat kritiek op mij of mijn gedrag per definitie oneerlijk en onterecht was. Waarom? Nou, om het

simpele feit dat er rédenen voor waren. Mijn gedrag was een gevolg, en een gevolg had een oorzaak; het was een keten die je kon herleiden helemaal tot aan de oerknal. Zo had ook de reflex om meteen om begrip te vragen bepaalde oorzaken, en dus was ook dat me niet echt aan te rekenen. Zag Femke dat dan niet? Had ze daar dan werkelijk geen begrip voor? Kon ze niet zien hoe het een leidde tot het ander en dat een mensenleven niet meer of minder is dan de culminatie daarvan? Het was precies die redenering die haar tot waanzin dreef, en waarmee ik keer op keer haar analyse bevestigde, waarna ik me in allerlei bochten wrong om van haar te horen dat het weer goed was, dat ik geen slechte man was, dat ik er mocht zijn, dat ze van me hield, dat er niets aan mij *verkeerd* was; ik begon grapjes te maken, trachtte van onderwerp te veranderen, stelde voor om samen iets leuks te gaan doen, was bereid om haar een vol uur oraal te bevredigen – alles om maar niet die blik in haar ogen te hoeven zien: dat ik haar weer eens had teleurgesteld, dat ik tekortschoot... Dat ik niet perfect was.

Wat ik uiteindelijk tegen de dakdekkers zei was dit: ‘Ik ben nogal een warhoofd.’

De man staarde me aan alsof hij niet begreep wat ik zojuist gezegd had, alsof de term ‘warhoofd’ – of het fenomeen verwarring überhaupt – hem volstrekt niets zei. In plaats van erop in te gaan stak hij zijn hand naar me uit en stelde hij zich aan me voor als Ronnie van Boekel. Hij bleek de vader van Bas van Boekel, de tiener met de open mond die met hem was meegekomen en wiens haar dof en donkerblond over zijn voorhoofd viel.

‘Mooi beestje heb je daar,’ zei Ronnie. Hij knikte naar Julio. Ik ging van verbaasd naar gekrenkt toen ik zag dat mijn hond naar de dakdekker toe acuut onderdanig gedrag vertoonde.

Julio Iglesias. Naar mij luisterde deze dobermannpincher – reu, vijfenveertig kilo – voor geen meter. Hij had al twee

katten gepakt, waarvan er eentje een dag later gestorven was. Hij vrat poep en trok aan de riem. Hij eigende zich een plek op de bank toe, ook al had ik besloten dat ik dat niet toestond. Hij moest altijd aan de riem, ook in het bos, omdat hij anders niet terugkwam en bovendien al eens een paard had aangevallen. Hoe langer ik zijn baasje was, hoe meer moeite ik met hem had, hoe nerveuzer ik van hem werd, hoe slechter hij naar me luisterde, hoe meer ik me realiseerde dat zijn aanschaf een overhaaste en ondoordachte actie was geweest.

Ik had hem geadopteerd uit Spanje, waar hij door een harteloze klootzak aan een boom was vastgebonden. Gecoupeerde oren en staart. Omdat hij soms wel tien minuten lang kon janken en huilen hadden de mensen van de opvang hem Julio Iglesias genoemd. Zingen, zo werd het op hun website omschreven. Ik vond dat grappig en excentriek. Het was een bonus, want vooral was ik onder de indruk van zijn gestroomlijnde, krachtige voorkomen.

Een vriend van me, die homo is, heeft eens geïnspireerd dat mijn voorkeur voor gladde, gespierde mannetjeshonden een homo-erotisch aspect heeft. 'Moet je nou horen hoe je erover praat,' zei hij. 'Je hebt het over z'n ferme bilspieren en z'n krachtige, glanzende borstkas. Je klinkt serieus alsof je seks met hem zou willen. Ik denk echt dat jij een homoseksuele kant hebt die je op zulke honden projecteert. Misschien moet je daar toch eens wat mee doen.' Toen hij me verschrikt naar hem zag kijken stelde hij me snel gerust: 'Niet met mij, eikel. Ik vind je niet aantrekkelijk.' Een opmerking die ik als kwetsend ervoer en die me de rest van die dag een beetje dwarszat.

Eén keer, 's avonds, met de gordijnen dicht, heb ik hem betast. Julio Iglesias, bedoel ik. Ik deed het zo sensueel als mijn gêne me toeliet, waarbij ik angstvallig in de gaten hield of ik een erectie kreeg. Dat was niet het geval.

Femke had met kortharige, gespierde honden helemaal niks. Zij had juist een zwak voor van die kleine zwabbers.

Niet lang na onze scheiding adopteerde ik Julio. Hij en ik tegen de wereld, dat was het idee. Hij arriveerde op een speciale afdeling van het vliegveld, midden in de nacht, begeleid door twee Spanjaarden met vlasbaardjes. Hij had het ruim gedeeld met een tiental andere zwerfhonden onderweg naar nieuwe baasjes. Stijf en verward kwam hij op zijn lange poten zijn bench uit. In mijn auto had ik geen bench. De gehele terugweg, die ruim twee uur duurde, probeerde hij met zijn grote, sterke lijf bij me op schoot te klimmen en likte hij mijn nek en oren. Ook zong hij zijn lied. Ik lachte erom, want het was maf om te horen hoe melodieus het klonk en te merken dat het nog luider was dan ik het me had voorgesteld, maar tegelijk kon ik een zekere vrees niet onderdrukken: hoe vaak zou hij dit gaan doen en wanneer zou het me gaan tegenstaan?

Femke, een paar dagen na de adoptie, toen ze Willem kwam brengen, gaf Julio een meewarige blik. ‘Nu heb je de hond die je altijd al wilde,’ zei ze. Zo van: *ben je nu tevreden?* Zo van: *nu heb je een hond maar mij ben je kwijt*. Mijn hart zonk me in de schoenen. Tegelijkertijd voelde ik woede op-laaïen. Nog steeds deed ze alsof onze breuk mijn schuld was, alsof ik het gewild had, terwijl zij degene was geweest die er een punt achter had gezet. Ik had haar geen keus gelaten, dat was haar uitleg, hoe zij het zag. Zo ging dat altijd: mijn verhaal werd haar verhaal, en in dat nieuwe verhaal was ik steevast een impulsieve, onverantwoordelijke debiel die emotioneel gezien nog altijd niet volwassen was geworden. Als ze het me uitlegde klonk het logisch. Ik kon niet anders dan het beamen, terwijl ik diep vanbinnen de verongelijkheid voelde gonzen. Het was nooit eens mijn verhaal dat standhield en de werkelijkheid definieerde.

Na dat gesprekje aan de deur keek ik naar mijn zingende Julio en zag ik plots de vergissing. Ik zag wat Femke zag. Zo zag ik wel vaker dingen door haar ogen, en gezien door haar ogen viel ik mezelf altijd tegen. Kon ik maar iets repareren, dacht ik dan. Iets timmeren of iets metselen.

Hoe dan ook, het beest was als was in Ronnies handen. Voor Ronnie zelf kwam dat totaal niet als een verrassing; voor hem was het volstrekt logisch dat hij binnen een paar seconden mijn hond compleet had doorgrond en onder controle had.

‘Ik heb honden getraind,’ legde hij uit. ‘Ook dobers. Geweldige beesten, als jij tenminste weet hoe ze in elkaar steken. De jouwe is onzeker, dat zie ik meteen. Bijna al het negatieve gedrag van honden komt voort uit onzekerheid. Ze moeten voelen wat hun grenzen zijn.’

Ik knikte en vroeg me af of hij zich ervan bewust was dat zijn woorden door mij als neerbuigend geïnterpreteerd zouden kunnen worden, of zelfs als een aanval. Zijn standvastige gezichtsuitdrukking wees daar niet op. *Als jij tenminste weet hoe ze elkaar steken*, echode het in mijn hoofd. *Jij*.

Toen ook Bas zijn hand uitstak om Julio te aaien begon Julio te grommen, waarop de jongen geschrokken zijn hand terugtrok. Dat deed me plezier. Toen Ronnie daarop mijn hond bij zijn nek pakte en met zijn kop tegen de vloer drukte was dat plezier net zo snel weer verdwenen.

‘Gaat goed, hoor,’ zei hij, toen hij de schrik in mijn ogen zag. ‘Niks aan de hand. Zie je wat ik doe? Nu weet hij het. Nu weet hij het donders goed.’

‘Nou,’ zei Ronnie, toen ik hem en zijn zoon binnenliet. ‘Laten we maar eens kijken wat eraan scheelt dan.’

Wat er, naast mijn probleem met Julio, nog méér aan mijn leven scheelde, zo klonk het me in de oren. Alsof hij niet alleen mijn dak maar ook mij als mens kwam repareren. Of als man. We zullen deze vormloze massa eens eventjes spalpen en optuigen.

Ik stuurde de mannen voor me uit, de twee trappen op naar zolder, waar mijn bed stond. ‘Nee,’ zei ik zonder enig effect tegen Julio toen die enthousiast mee naar boven liep.

‘Nee,’ zei ook Ronnie, en Julio keerde om, de trap af. Het

was dat hij gecoupeerd was, anders had hij het met hangende oren gedaan.

De vier lompe werkschoenen dreunden op mijn houten treden. Toen we op de eerste verdieping de badkamer passeerden zag ik daarbinnen mijn opengeklapte laptop staan, op de vloer, voor het toilet. Eerder die dag – mijn veertigste verjaardag dus – had ik op de wc porno gekeken en me afgetrokken. Dat ik de laatste tijd zoveel masturbeerde had te maken met mijn antidepressiva: het spul kan libidovermindering als bijwerking hebben. Ik was bang dat ik het helemaal kwijt zou raken en daarom wilde ik dagelijks – soms tweemaal op een dag – testen of ik het nog in me had.

Een nieuwe golf gêne overviel me, maar gelukkig sloegen de mannen geen acht op de badkamer en bestegen ze de tweede trap al.

‘Sorry,’ zei ik, terwijl ik op zolder mijn nachtkastje aan de kant schoof. Daarachter zat sinds de nacht ervoor het lek. Rond een uur of drie ’s nachts, tijdens een storm, had ik het horen druppen. Het stormde steeds vaker, symptomen van ons veranderende klimaat: nog meer voortekenen van hel en verdoemenis. De hele nacht had ik wakker gelegen en geluisterd naar het water dat onheilspellend op het laminaat tikte. Al snel vervaagde in het donker de grens tussen mijn hoofd en het huis. Het druppelde in mijn hoofd. Mijn hoofd was lek. Al jaren was mijn huis toe aan renovatie, wat ik niet kon betalen, of waarvoor ik niet had willen sparen, en nu viel het uit elkaar en rotte het weg, zoals ook de planeet uit elkaar viel en wegrotte. Het werd allemaal één ding. Eén verschrikkelijk ding. In het donker van de nacht was het vooral ikzelf die desintegreerde. De dag erop zou ik veertig worden, maar het had evengoed vijftig kunnen zijn, of zestig, of zeventig. In feite was ik allang dood: het donker van de nacht was de aarde waarin ik begraven was.

En natuurlijk dacht ik hierbij aan Semmie, die écht dood was, die zichzelf opzettelijk uit elkaar had laten vallen, zich-

zelf had opgedeeld in 2×10^{25} moleculen en was teruggekeerd naar de staat van chaos waarnaar hij zo verlangd had. Alles om maar niet langer tot zijn menselijke vorm gedwongen te zijn. Mijn vriend Semmie, die ik soms hoorde fluisteren: *kom, volg.*

Ik wees Ronnie en zijn zoon op de plek waar ik eerder die ochtend de druppels had zien vallen, en de plek op de muur, vlak onder een houten balk, waar het water volgens mij vandaan kwam.

Ronnie wist meteen wat eraan scheelde, wat ik knap vond aangezien er in feite niets te zien was. Ja, druppels en een plasje, maar hoe kon een mens daaraan de oorzaak afleiden?

‘Het is heel simpel,’ zei hij, en ik geloofde hem direct. Als zulke mannen zeiden dat iets heel simpel was, dan was het heel simpel, en mocht het voor jou dan toch nog ingewikkeld zijn dan was dat alleen maar omdat je het te ingewikkeld maakte.

Een beetje logica, een beetje praktisch kunnen nadenken: meer hoefde een man niet in zijn mars te hebben.

Ronnie legde uit dat de oorzaak mijn dakkapel was. Of beter gezegd, de afwerking daarvan.

‘Kunnen we op het dak van jouw keuken?’ wilde hij weten.

Op het dak van mijn keuken, waarvoor we door mijn badkamer moesten, en langs de laptop, wees Ronnie even later naar de loden platen langs de zijkanten van de dakkapel. Die waren niet goed meer. Het was verstandig om ze aan beide zijden te vervangen, anders had ik straks aan de andere kant ook nog een lek, en het platte dak van de kapel kon hij ook maar het beste meteen vervangen voor me. De verzekering keerde toch wel uit, zei hij. Op de offerte zou hij het simpelweg allemaal als stormschade omschrijven.

Zijn zoon Bas stond steeds een beetje schuin achter zijn vader; hij luisterde aandachtig naar wat Ronnie allemaal zei en keek dan naar mij om te zien wat mijn reactie was, om te

zien of ik een beetje onder de indruk was.

‘Als de verzekering toch alles betaalt...’ zei ik mijmerend, zogenaamd in dubio maar in feite al overtuigd. Het was niet moeilijk om mij te overtuigen, om mij aan je zijde te krijgen; zelfs de kleinste suggestie van expertise en zelfvertrouwen was al genoeg om ervoor te zorgen dat ik zo’n beetje alles beaamde wat iemand zei, dat ik deed alsof ik het zelf ook al vermoedde.

‘Luister,’ zei Ronnie, en ik luisterde. ‘Met die stormen van de laatste tijd doen die bedrijven alleen serieus onderzoek naar claims boven de twintigduizend euro. Schade als dit vergoeden ze gewoon meteen.’

‘O nou,’ zei ik met een glimlach, ‘in dat geval...’

‘Ik stel een offerte voor jou op. Heb jij ergens een tafel waar we aan kunnen zitten?’

We gingen terug de badkamer in. Nu zag ik zowel vader als zoon naar mijn laptop kijken. Ze bleven er zelfs voor staan.

‘Kijk jij YouTube-filmpjes als jij op de wc zit of zo?’ vroeg Ronnie. Zijn zoon staarde me weer afwachtend aan, weer met open mond. Ronnie voegde eraan toe: ‘Of Netflix of iets soortgelijks?’

‘Ja,’ zei ik. ‘YouTube inderdaad. Van die satirische nieuws-shows over politiek. Ik heb moeilijke darmen en zit daardoor vaak heel lang te poepen.’

Ronnie staarde me aan met een frons die tegelijkertijd ernst en verbazing suggereerde. De mond van Bas zakte nog wat verder open.

Het was echt waar, van die moeilijke darmen, maar waarom, in godsnaam, moesten deze twee mannen dat weten? Ik vervloekte mezelf. Opnieuw hoorde ik in gedachten de kritiek van Femke. Weer vond ik het nodig om een verklaring af te leggen aan mensen die het geen donder aanging. Gadverdamme. En erger nog, het was niet eens de reden dat die laptop daar stond! Ik had gewoon porno zitten kijken, maar

zelfs de leugen – de fictieve situatie – wilde ik aan hen uitlegen en moesten zij begrijpen en goedkeuren.

‘Prikkelbaredarmsyndroom,’ voegde ik er vervolgens ook nog aan toe, blijikbaar toch weer niet in staat om mezelf in te houden.

De twee mannen bleven zo staan. Ze keken naar de laptop en naar de wc, alsof ze tevergeefs wachtten op het soort logica dat hen zo goed lag. Ik was bang dat ze het zouden kunnen zien: een zaadspoor in het waterreservoir of iets dergelijks. Ze maakten me onrustig en ongeduldig, deze twee. In mijn rechterhand had ik nog steeds het plastic tasje met medicatie. Ik had mezelf voorgenomen om alleen nog in geval van nood een benzo te slikken, maar nu voelde ik het verlangen toenemen.

Ronnie keek naar me met een soort fascinatie grenzend aan medelijden, waar hij een goede twee seconden voor nam. Geen verwarring meer: blijikbaar had de logica hem eindelijk gevonden. ‘Wij houden van voetbal,’ zei hij. ‘Als ik op de wc zit kijk ik wel eens fragmenten van voetbalprogramma’s, maar dat doe ik dan op mijn telefoon. Ik zet er niet helemaal een laptop voor neer, maar als jij heel lang poept dan is dat misschien wel handiger, dat snap ik wel.’

‘Een vriend van mij heeft ooit z’n telefoon in de wc-pot laten vallen,’ zei Bas. Het waren de eerste woorden die hij sprak in mijn huis. ‘De telefoon deed het nog,’ zei hij. ‘Maar er zat wel kak op.’

Ronnie keek instemmend naar zijn zoon, zelfs een beetje trots. Vriendelijk gebaarde ik dat we nu zo onderhand de trap naar de begane grond wel konden afdalen.

Of ik koffie had, wilde Ronnie halverwege de trap weten. ‘En hij drinkt ook al koffie,’ zei hij, refererend aan zijn zoon.

‘Ik drink het zelfs al zwart,’ zei Bas.